

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ ТА ЛЕГКОГО ОЗБРОЄННЯ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Дослідження «Діяльність органів Національної поліції України у сфері протидії незаконному обігу стрілецької зброї та легкого озброєння: основні проблеми та шляхи їх вирішення» було підготовлено Донецьким державним університетом внутрішніх справ в рамках проекту «Підтримка України у протидії ризикам розповсюдження стрілецької зброї та легкого озброєння внаслідок агресивної війни Росії», що спільно впроваджується Центром безпекових «СЕНСС» і Small Arms Survey за фінансування Міністерства закордонних справ Німеччини.

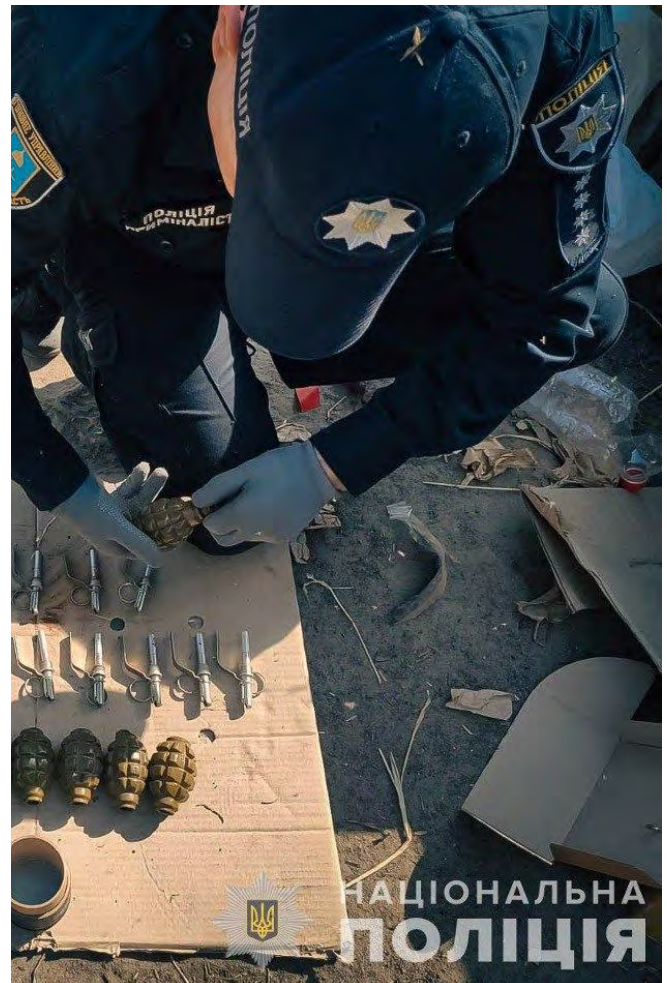
Головною **метою** проведеного аналітичного дослідження було визначено виявлення проблемних питань, що виникають у діяльності органів Національної поліції України з протидії незаконному обігу вогнепальної зброї, та підготовка пропозицій щодо удосконалення діяльності органів Національної поліції за вказаним напрямом.

Основними завданнями дослідження було визначено:

1. Проведення анкетування працівників центрального органу управління та територіальних органів Національної поліції України (з охопленням всіх регіонів країни) для виявлення проблемних питань, що виникають у діяльності цих органів у сфері протидії незаконному обігу вогнепальної зброї, а також збору пропозицій стосовно шляхів вирішення зазначених питань.
2. Здійснення аналізу та узагальнення результатів проведеного анкетування.
3. Проведення круглого столу з представниками органів Національної поліції для обговорення виявлених проблем та узгодження пропозицій щодо їх вирішення.
4. Підготовка, опублікування та розповсюдження аналітичної довідки за результатами проведеного дослідження.

У ході дослідження проведений аналіз 16216 анкет практичних працівників Національної поліції України. Участь в анонімному опитуванні взяли представники всіх двадцяти п'яти Головних управлінь Національної поліції в областях, а також представники Центрального органу управління поліції та Міжрегіональних територіальних органів. У трійку найбільш активних респондентів слід

відзначити представників ГУНП в Дніпропетровській області - 2838 респондентів (17,5 %), ГУНП в м. Києві 2176 респондентів (13,4 %); ГУНП в Вінницькій області 1112 респондентів (6,9 %).

Дослідження виявило такі ключові аспекти:

1. Масштаби проблеми: Підтвердилося значне зростання загрози від незаконного обігу зброї після початку повномасштабної війни.
2. Типи зброї: Найпоширенішими видами зброї в незаконному обігу є пістолети, гвинтівки, рушниці, а також гранати та патрони.
3. Шляхи поширення: Основними каналами надходження зброї є військовий та цивільний транспорт, поштові служби.
4. Залученість різних категорій осіб: До незаконного розповсюдження зброї причетні як цивільні особи, так і представники злочинних угруповань, військовослужбовці та демобілізовані.
5. Проблеми правоохоронних органів: Поліцейські вказують на недостатність ресурсів, правових важелів та спеціальних знань для ефективної боротьби з незаконним обігом зброї та боєприпасів.
6. Пропозиції щодо покращення ситуації: Респонденти пропонують посилення відповідальності за незаконний обіг зброї, вдосконалення законодавства, розширення повноважень поліції, запровадження нових технологій та програм викупу зброї у населення.

Серед основних викликів у сфері протидії незаконному обігу зброї та боєприпасів слід наголосити на таких:

- війна призвела до значного збільшення кількості зброї в незаконному обігу;
- зброя надходить різними шляхами, що ускладнює її виявлення та вилучення;
- поліція стикається з нестачею персоналу та технічних засобів;
- існуюче законодавство потребує вдосконалення для ефективнішої боротьби з незаконним обігом зброї та боєприпасів.

Аналіз матеріалів щодо стану та правової основи діяльності органів Національної поліції України у сфері протидії незаконному обігу вогнепальної зброї, а також результатів проведеного анкетування працівників поліції дає змогу сформулювати такі основні напрями стосовно удосконалення цієї діяльності:

Покращення правової регламентації, зокрема прийняття нових нормативно-правових актів та удосконалення положень існуючих норм законодавства у сфері протидії незаконному обігу зброї і боєприпасів.

Послідовна реалізація органами Національної поліції комплексу спеціальних заходів, спрямованих на протидію незаконному обігу вогнепальної зброї, зокрема:

- проведення індивідуальної профілактичної роботи з особами, щодо яких є підвищений ризик вчинення правопорушень у сфері обігу вогнепальної зброї (цивільні особи, що проживають в районах ведення бойових дій та на територіях, що межують з ними; цивільні особи, яким була видана зброя відповідно до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України»; особи, що були умовно-достроково звільнені від відбування покарання для проходження військової служби; члени добровольчих формувань територіальних громад; волонтери; демобілізовані військовослужбовці, і ін.);
- проведення інформаційної кампанії, спрямованої на роз'яснення цивільним особам порядку і правових наслідків здачі та декларування зброї відповідно до статей 1-1, 1-2 Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України»;
- приділення підвищеної уваги огляду всіх без винятку транспортних засобів під час несення служби на блокпостах у місцевостях, що межують з районами ведення бойових дій;
- використання при проведенні оглядів та обшуків новітніх технічних приладів для виявлення зброї;
- постійне підтримання взаємодії з керівниками органів військового управління та командирами військових частин з питань запобігання крадіжкам та втратам вогнепальної зброї, закріпленої за військовослужбовцями;
- проведення оперативно-профілактичних відпрацювань на територіях, де велися бойові дії;
- проведення спільних операцій з органами Державної прикордонної служби щодо запобігання та протидії незаконному переміщенню зброї через державний кордон, організація спеціальних контрольних пунктів у зонах з високим ризиком контрабанди зброї;
- проведення постійного моніторингу інтернет-ресурсів на предмет виявлення пропозицій щодо нелегальної купівлі-продажу зброї;
- розробка та використання спеціалізованих чат-ботів для отримання відповідних повідомлень громадян;
- посилення роботи щодо встановлення у кожному окремому випадку джерел походження нелегальної зброї, використаної при вчиненні кримінальних правопорушень;
- забезпечення врахування заходів з протидії незаконному обігу вогнепальної зброї під час розроблення органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями регіональних та місцевих програм з питань запобігання злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

Докладання зусиль для підвищення кадрової спроможності та покращення матеріально-технічного забезпечення діяльності органів (підрозділів) Національної поліції за напрямом протидії незаконному обігу вогнепальної зброї.

Більш докладна інформація буде надана у фінальній аналітичній довідці за результатами проведеного дослідження.